

Ely ja ympäristösopimukset

Perinnemaisema yhdistyksen seminaari
Turku

Leena Aarikka

18.2.2019

Ympäristösopimuksista:

- Sopimukset kuuluvat osana Manner-Suomen Maaseudun kehittämisohjelmaa
  - Osa on Eu:n rahaa n. 40% ja osa kansallista 60%
  - Ehdot määriteltä kansallisesti valmistellussa kehittämisohjelmassa, jonka komissio hyväksyy
    - Mahdolliset muutokset tulee aina hyväksyttää komissiolla, joten epäkohtia vaikea muuttaa kesken ohjelmakauden
- Mitä seuraavalla kaudella??
  - Nykyisiä ympäristökorvauksen vaatimuksia mahdollisesti siirtymässä suoriin tukiin (cap), maaseudunkehittämisohjelma??
  - Tulevalla kaudella Eu:n tasolla ilmastonmuutos ja luonnonmonimuotoisuus asiat painottumassa
  - Rahaa käytettävissä?? Eu:n maatalousbudjetti pienenemässä...

- Ympäristösopimuksilla yhteiskunnallinen hyöty ja vaikutus
  - Perinnebiotoopit ovat uhanalainen luontotyyppi
  - Lisäävät luonnonmonimuotoisuutta
  - Elävöittävät maisemaa ja maaseutua
  - Saaristossa luoneet mm. yritystoimintaa

- Sopimusalueiden hoito tulee olla viljelijälle kannattavaa ja työstä on saatava korvaus
  - Usein kyseessä varsin hankalia alueita aidata ja raivata, paljon eläinten siirtämistä, vuodet erilaisia mm. hankaloittaa ruovikkojen hoitoa jne.

Ohjelmakausi v. 2014-2020

- Kehittynyt hyvään suuntaan, kohdentuu enemmän merkityksellisimmille alueille (mm. arvokkaat perinnebiotoopit, naturat)
→ hoidon tavoitteet ja edellytykset kirkastuneet
  - Toisaalta vaarana, että hyviä, potentiaalisia alueita jää ulkopuolelle elleivät ole inventoituja tai olleet yleissuunnittelualueilla tms.
- Varsinais-Suomessa todella hyvä ja luonnikas yhteistyö Y-vastuu alueen kanssa
  - Tulisi ehdottomasti olla joka Elyssä, mutta tällä hetkellä varsin harvassa
    - Y:n resurssit, onko meilläkään jatkossa?
    - Viljelijät ovat eriarvoisessa asemassa mm. arvoluokitukset (korkeampi korvaus) pelkästään vanhojen pb inventointien perusteella

- Tämän ohjelmakauden pyörähdettyä käyntiin v. -15 lähes kaikki vanhat sopimukset tuli uusia → Varsinais- Suomessa tarkoitti käytännössä yli 400 hakemusta

- Mikäli halutaan hyviä sopimuksia, ei missään tapauksessa enää vastaavaa tulevalle kaudelle

- Ohjaavalta taholta ehdot ja ohjeistus aivan liian myöhään ja muuttuvat linjaukset pitkin sopimuskautta
  - Ei ohjaavan tahon vika vaan päätökset Eu tasolla menee
  - vät aina viime tippaan, varsinkin kehittämisohjelman osalta

- Uusi ohjelmakausi aina ongelmallinen, varsinkin kun paljon muutosta edelliseen kauteen, nyt mm. arvokkaat pb:t, kiinteä tukitaso, kokonaan uusi tietojärjestelmä ym.

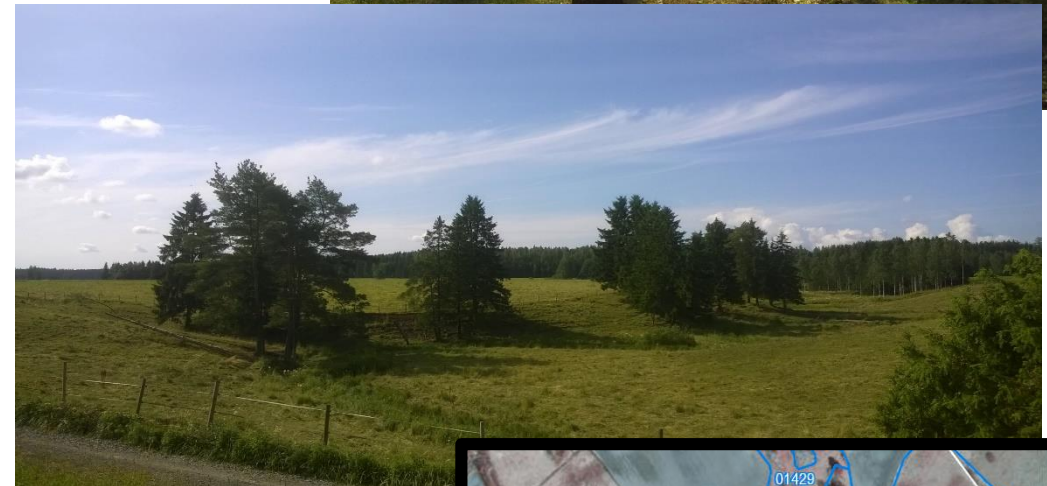
- **Käsittelyssä;**
  - Syvällisempi perehtyminen kaikkiin hakemuksiin (lähinnä suunnitelmiin) ei läheskään aina mahdollista → Sopimuksia joudutaan korjailemaan pitkin sopimuskautta
  - Maastoja ennen päätöksiä tulisi ehtiä tekemään huomattavasti enemmän, tehtiin ”riskiotanta” alueista (ei ole ennen käyty tai ei ole ollut valvontaa)
  - Käsittelyyn vaikeaa saada huippuvuosina lisäresursseja, sillä edellyttää tekijältä pitkäaikaisempaa kokemusta, lisäksi töiden eriyttäminen rajaa asiaan perehtyneiden käyttöä
    - Päätöksen esittelijä, - tekijä, maksaja ja valvoja oltava eri henkilö
  - Samaan aikaan uusi ohjelma kausi lähtee käyntiin koko maatalouden osalta → viljelijälle paljon uutta omaksuttavaa, hallinnossa kaikki resurssit kiinni ohjelmakauden aloituksessa

- **Sopimusten suunnittelijat ylityöllistettyjä:**
  - Sopimusehdot ja linjaukset tulevat liian myöhään suunnittelijoiden käyttöön
  - Suunnitelmat kiireellä tehtyjä, ristiriitaisuuksia suunnitelmassa ym.
  - Suunnitteluvaiheessa tulisi ehtiä tehdä myös maastokäynti, onko edellisenä kautena hoito onnistunut (ylipäättään hoidettu), olisiko tarvetta raivaukselle, minkälaista ja mistä jne.
  - Huomioida alueille kohdistuvat muut tukityypit
  - Viljelijän kanssa yhdessä arvioida realistisesti alueiden hoidon mahdollisuuksia/resursseja tai viljelijän sitoutumisesta hankkeeseen
  - Suunnittelijan rooli tulee koko ajan olemaan keskeisempi
    - Päätökseen pitäisi pystyä kirjaamaan, että ”hoito toteutetaan hyväksytyn suunnitelman mukaisesti”

Vaikeuskerrointa lisää....

- Muut sopimusalueelle kohdentuvat tukityypit
  - Niityt (pysyvä nurmi); perus- ja viherryttämisen tuki (edellyttää tukioikeuksia) ja luonnonhaittakorvaus
  - Puita saa olla enintään 50 kpl/ ha, lohkon alasta vähintään 50 % nurmi ja rehukasveja jne.....
  - Tulisi jo suunnitteluvaiheessa ja käsittelyssä huomioida ja tehdä jopa puusaarekkeista omia peruslohkoja
    - Käytännössä aukottomasti mahdotonta, resursseja maastokäynteihin, ajantasaiset kartat, liian paljon hakemuksia
  - Sekä käsittelyssä että valvonnassa puustoiset alueet ovat tuottaneet paljon työtä ja hakijalle harmia.

Toiveita tulevalle kaudelle

■ Saarikohteet

- V- S:ssa on erityisen paljon saarikohteita, joissa lisäksi paljon arvokkaita perinnebiotooppeja
- Saaristo hyvin erityislaatuinen, tulisi pystyä enemmän käsittelemään omana kokonaisuutenaan ja tapauskohtaisesti
- Nykyisten sopimusehtojen mukaan sopimusosalasta tulisi poistaa mm. avokalliot → Voisiko tukitasossa huomioida kallioiset alueet eikä epätoivoisesti yrittää piirtää sopivaa karttaa.
- Pienet kalliokedot?
- Saaristokohteille oma palkkiolajinsa?

Toiveita tulevalle kaudelle

- Alkukunnostukseen tulisi olla enemmän rahoitusta/mahdollisuuksia ei-tuotannollisen investoinnin kautta.
  - Tällä ohjelmakaudella ei-tuotannollisen investoinneissa ehdot tiukat, perustuu arvopisteytykseen, määrärahat olleet niukat
- Nykyään hoitosopimuksissa laidunnus tulee aloittaa jo ensimmäisenä sopimusvuonna → voisiko ensimmäisen vuoden käyttää alkukunnostukseen mm. raivaamiseen ja aitaamiseen ym.
- Sopimusalueita tulisi voida käsitellä enemmän kokonaisuuksina eikä pieniä sopimattomia alueita (esim. talousmetsä) rajata välistä pois jos ne kuitenkin ovat hoidon piirissä

- Sopimusehdot joskus liian joustamattomia ja soveltumattomia, alueiden erityispiirteet tulisi voida ottaa enemmän huomioon ja jättää tilaa ja harkintaa sopimuskäsittelyyn.

- Sopimuskauden olisi hyvä alkaa syksyllä esim. 1.10. ja ensimmäinen maksu seuraavana vuonna, kuten edellisinä kausina
  - Käsittelyyn jäisi paremmin aikaa
  - Viljelijä saisi sopimuspäätöksen ennen investointeja ja hoidon aloittamista
  - 1.5. alkavat mahdollisesti heti ensimmäisenä kesänä jo valvonnassa mikä hämmentää viljelijää (vuonna 2018 kolme tilaa)

- Lohkoja tulisi voida lisätä jo voimassa oleviin ympäristösopimuksiin, esim. saman aluekokonaisuuden lohkoja voi olla eri sopimuksissa, kun tulleet eri aikaan sopimuksiin (rantalaitumet/ruovikkoalueet)

- Pienten metsäsaarekkeiden laidunnus yhdessä viereisten laitumien kanssa olisi hyvä sallia myös perinnebiotoopeilla, sillä käytännössä näin kuitenkin pääasiassa tapahtuu (tällä hetkellä; Ely voi tapauskohtaisesti sallia jne...)
  - Vaihtoehtona usein, että saarekkeiden hoidosta luovutaan kokonaan tai niihin haetaan pelkkä raivaussopimus
- Korkea tukitaso tuo joskus lievää tukivääritystä. Korkea tukitaso ei ole aina suhteessa vaadittavaan työmäärään, toisaalta taas vaativissa kohteissa toisin päin.